

UIT DE AFDELING PALEMBANG

Excursie naar Bukit Seguntang op 8 Maart 1953

De opkomst van de leden was alleszins bevredigend en het was vooral verheugend, dat de Indonesische leden een meer dan gewone belangstelling aan de dag legden. Het weer gaf ditmaal niet de vrijwel traditioneel geworden goede medewerking, doch de enkele kleine buitjes konden de stemming niet bederven.

De eerste vondsten bestonden uit kleine groene slakken, die in een bamboebosje huisden (*Leptopoma spec.*). Het huisje is doorschijnend, doch het dier groen gekleurd, welke kleur door de schelp heen schijnt. De verzameling werd later nog uitgebreid met *Amphidromus spec.* *) Onder de bomen viel vooral op een prachtig exemplaar van de empelas (*Ficus ampelas*) met een weelde van hel-oranje vruchtjes. Ook een klimplant met enkele vrij grote oranje vruchten werd waargenomen, doch kon wegens het ontbreken van bloemen niet worden gedetermineerd. Voorts werd gevonden een zeer hoge Pulai (*Alstonia scholaris*), waarvan bast en melksap als medicamenten worden gebruikt. Opvallend was de Surian (*Toonia Sureni*) met een aureoolachtige massa kleine witte bloemen en de geelbloemige *Cassia multijuga* die volgens zeggen slechts 5 à 6 jaar zou leven.

De belangstelling begon zich echter gaandeweg geheel te concentreren op orchideeën die hier in grote hoeveelheden en in allerlei soorten gevonden werden en al spoedig hadden de verwoede verzamelaars zich voorzien van enkele exemplaren uit de grote voorraad van *Cymbidium finlaysonianum* die in rijke bloei stond en voorts werden verscheidene botanische *Dendrobium* soorten gevonden naast *Oberonia spec.* Bij het bemachtigen van een dezer planten deed zich een zeldzaam buitenkansje voor, n.l. het vinden van 5 eieren, waarvan er een bedorven was. De afmetingen verschilden enigszins en ook in vorm konden verschillen worden waargenomen, evenals inzake de meningen omtrent het dier dat dergelijke eieren produceerde; daarom werd besloten een ei te openen. Een en ander had vrij veel voeten in de aarde, want zelfs met een scherp mes kon de taaie schaal niet dan alleen met moeite worden doorgesneden. Eerst kwam een hoeveelheid slijm te voorschijn en daarna een grijze massa, waarin men op allerlei plaatsen ogen meende te zien onder een vlies dat met kleine bloedvaten was overdekt. Het was overigens duidelijk dat de inhoud leefde en na verwijdering van het vlies ontrolde zich een slang van ongeveer 40 cm lengte, die af en toe de bek wijd opensperde. Het dier vertoonde een tekening van donkere vlekken aan weerszijden en — beginnende bij de kop tot omstreeks het midden — liep een helder gele streep. Aangezien de voortijdig ter wereld gebrachte slang weinig levensvatbaarheid vertoonde werden de overgebleven eieren meegenomen; een werd later naar Bogor gestuurd en twee naar de Heer P a s t e u r, die beide eieren in een terrarium heeft zien uitkomen en heeft vastgesteld, dat de eieren afkomstig waren van *Coluber melamurus*, alias *Elaphe flavolineata*, een niet-giftige, doch vrij bitterige boomslang, die een lengte van 1.40 m bereikt.

Verder gaande werd het zijpad gevonden naar Bukit Seguntang, een historische plek alwaar vroeger de hoofdstad heeft gestaan van het oude rijk van Sriwidjaja. Thans wordt de plaats aangeduid met Makaman Radja2 Palembang. Van de tijd van Sriwidjaja is tegenwoordig feitelijk

*) De Sumatraanse molluscenfanna is in beverkingen het zou op prijs gesteld worden als juist die Sumatra-molluscen ter bestudering worden opgezonden (red.)

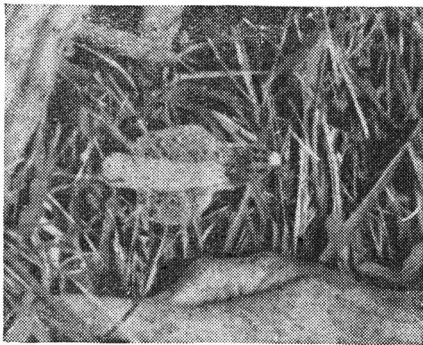
niets meer over; de ruine van een tempel, die in 1938 nog aanwezig was, bleek geheel gesloopt te zijn en ook alle beelden waren verdwenen. De bezienswaardigheden bestaan thans voornamelijk uit twee graven, die een bedevaartplaats vormen waar wierook wordt gebrand en men gebeden verricht. De tocht werd voortgezet na een blik te hebben geslagen op de graven en de enorme vegetatie, die zich ontwikkelde op de plaats waar vroeger een belangrijke stad met een beroemde universiteit had gestaan. Onder de bomen viel vooral op de *Sono keling* (*Dalbergia latifolia*) met zeer zware plankwortels en voorts een *s o k a* (*Ixora ambonica*) die de voor een heester wel wat uitzonderlijke hoogte van 5 m had bereikt. Ook langs de hellingen van de Bukit had een dichte vegetatie zich een plaats veroverd en slechts wat stenen van een uitzonderlijk formaat toonden aan, dat er vroeger mensen hadden gewoond. De aanwezigheid van orchideeën bracht de gedachten weer naar het heden terug en de verzamelingen werden uitgebreid met de onaanzienlijke bladloze *Taeniophyllum* spec., die chlorophyl in de wortels bezit en in het midden de microscopische bloempjes draagt. Op de terugweg werd nog een vlinder waargenomen, die zelfs woudlopers met een jarenlange rimboe-ervaring nimmer hadden waargenomen; de kleuren waren helder rood, wit en roetzwart terwijl de onderzijde lichtere nuances van rood en bruin vertoonde tezamen met dofzwart. Later werd bevonden dat het zeer vermoedelijk *Limenitis procris neutra* was geweest. Belast en beladen met orchideeën, varens en andere planten werd tenslotte in versnelde pas de weg terug afgelegd.

Excursie langs de Djambi pijpleiding van de B.P.M. op 10 Mei 1953

In verband met de bevindingen waarvan in "Tropische Natuur" van December 1952 op blz. 130 gewag is gemaakt, werd een hernieuwd bezoek aan de Palembang/Djambi pijpleiding op het programma geplaatst. De opkomst — ook die van Indonesische zijde — was bevredigend.

Naast al hetgeen, dat reeds de vorige maal genoemd werd, werden in de loop van de excursie nog enige nieuwe waarnemingen gedaan, waaromtrent het volgende kan worden verteld.

De vegetatie bleek over verreweg het grootste deel van het 12 km lange traject uit moerasplanten en -bomen te bestaan, waaronder de slanke witstammige kaju gelam met zijn grijsgroene bladeren de boventoon voerde. Grote delen van het zwaardere moerasbos waren gekapt en tot sawahs omgevormd, dan wel reeds weer verlaten en verwilderd. Een troep grijze kra-*apen* (*Macaca irus*) gaf leven aan die

Djamur kentjing andjing.

delen van het bos, welke nog betrekkelijk ongerept gebleven waren en in het ondiepe, stromende water langs het dijklichaam van de pijpleiding, werden honderden vissen waargenomen, die tegen de stroom opzwoommen; de voornaamste soorten waren: *g a b u s*, *t o m a n*, *s e p a t* en *t e m p a l o*.